

Signalizácia v ochrane rastlín – 12/2023

Blyskáčik na repke

Teploty v predchádzajúcich dňoch padali pod bod mrazu, čo malo vplyv na spomalenie rastu repky aj vývoj škodcov. Silný vietor, ktorý sprevádza ochladenie, spomalil nálet krytonosov, hlavne repkového a znížil výskyt blyskáčika repkového.

Repka napriek týmto nepriaznivým podmienkam neustáva vo vývoji a tak ako po minulé roky nástup kvitnutia po oteplení je veľmi rýchly. Čím rýchlejšie repka rozkvitne, tým kratšie bude poškodzovať puky chrobák **blyskáčik repkový** (*Meligethes aeneus*). Pri použití insekticídov sa riadte podľa jeho skutočného výskytu. Kritické čísla sú rôzne: keď sú zelené kvetné puky ešte zakryté je prah 1-2 imága na rastlinu, dva týždne pred kvitnutím 4 imága na rastlinu, tesne pred kvitnutím 5-6 imág na rastlinu. Počet imág sa zisťuje na 20 miestach na vrchole súkvetí 5 rastlín, spolu je to 100 súkvetí. Zvlášť sa hodnotí obvod porastu do hĺbky 50-100 m a zvlášť vnútro porastu. Odpočty robte ráno (za chladu) ak teploty cez deň dosiahli nad 12°C, odberom 100 kvetenstiev do nepriepustných vreciek. Jarná repka má prah škodlivosti 2 imága na rastlinu v štádiu puku.

Chrobák je 2 - 2,5 mm dlhý, krovky má tmavo zelené alebo modré. Nos je zakrivený a ochlpený. Larvy sú belavé, beznohé, 6 - 7 mm dlhé. Imága prezimujú plytko v pôde alebo pod lístím. Pri teplote 12°C prelietajú na repku, samičky po žere kladú vajíčka do najväčších púčikov. Samička kladie okolo 250 vajíčok. Larvy sa liahnu za 4 - 9 dní a po dospení padajú na zem, kde sa kuklia. Mladé chrobáky sa objavujú na začiatku leta, po úživnom žere na rôznych rastlinách koncom augusta prechádzajú na zimoviská. Počas zimy majú úmrtnosť až 85 - 98 %. Má jednu generáciu do roka. Škodlivosť je v tom že imága poškodzujú kvetné puky, aby sa prehrýzli k peľu, alebo do nich nakládli vajíčka, čím ich úplne znehodnotia. Imága aj larvy sa živia výlučne peľom. Po rozkvitnutí repky ich škodlivosť končí, lebo majú zabezpečený dostatok voľne prístupného peľu. Ako každý rok aj tento je veľa zmien v použití insekticídov. Ukončené je používanie účinných látok thiacloprid a chlorpyrifos.

Autorizované prípravky na ošetrovanie repky ozimnej aj jarnej proti blyskáčikom sú prípravky s účinnými látkami zo skupiny pyretroidov **cypermethrin RWA Protector Max, Cyperkill Max, Rafan Max, Supersect Max, Cyprin 10 EC** (použitie do 30.4.2023), **Cythrín Max, Cyperfor 100 EW, Sherpa 100 EW a Sweep**.

Účinnú látku **deltamethrin** obsahuje **Decis EW 50, Decis Protech, Delta EW 50, Delcaps 050 CS, Deltop 050 CS, Poleci, Desha 2,5 EC, Decision, Scatto, Decis Forte a Dinastia Forte, Delmetros 100 SC, Koron 100 SC** je svetlostabilný syntetický pyrethroid. Pôsobí ako dotykový a požerový jed. Nemá systémový účinok, preto je potrebné, aby boli postrekom rovnomerne ošetrené všetky časti rastlín.

Gamma-cyhalothrin v prípravkoch **Nexide, Rapid** je svetlo stabilný pyrethroidný insekticíd, určený proti niektorým druhom žravého a cicavého hmyzu. Pôsobí ako dotykový a požerový jed na dospelých jedincov a larvy škodlivého hmyzu. Vyznačuje sa tiež repelentným účinkom. Nemá systémový účinok, preto je potrebné aby boli pri aplikácii rovnomerne ošetrené všetky časti rastlín (predpokladom je použitie dostatočného množstva postrekovej kvapaliny). Pri vysokých teplotách (nad 23°C) účinnosť prípravku klesá. **Kaiso**

Sorbie, Karate Zeon 5 SC, Markate 50, Lambada a Gunner na báze účinnej látky lambda-cyhalothrin, ktorá patrí do skupiny syntetických svetlostabilných pyrethroidov. Rýchlo preniká do kutikuly hmyzu a spôsobuje narušenie nervového systému zasahovaním do sodíkových kanálov čím dochádza k rýchlemu úhynu hmyzu. V priebehu niekoľkých minút dochádza k dezorientácii a zastaveniu žeru, nasleduje ochrnutie a úhyn hmyzu. Protipožerový a repelentný účinok tiež prispieva k účinku ochrany plodín, zahŕňujúci prevenciu prenosu vírusov hmyzom. Vyznačuje sa rýchlou účinnosťou (knockdown efektom) a dlhým reziduálnym pôsobením. Hmyz usmrcuje ako dotykový a požerový jed.

Etofenprox v prípravkoch **Trebon 30 EC, Trebon OSR, Dacor, Magma** pôsobí na škodcov ako dotykový a požerový jed. Nie je systémový. Účinná látka etofenprox je pyretroid pôsobiaci blokovaním prenosu nervových impulzov pozdĺž nervových vlákien, čím narušuje nervový systém škodcov, čo vedie k ich úhynu. Acetamiprid Carnadine, Mospilan 20 SP, Mospilan Mizu 120 SL, Apis 200 SE, Aceptir 200 SE, Gazelle, Gazelle Liquid, Alphamiprid 20 SP, Kachikoma SL, Roslix alebo **Yoroi** (do 17.4.2024) pôsobí ako neurotoxikant (blokácia nikotínového ACh receptora v postsynaptickej membráne).

Esfenvalerate v prípravku **Sumi-Alpha 5 EW** (len repka ozimná) pôsobí ako kontaktný a požerový jed. Je nesystémový insekticíd s čiastočne translaminárnym efektom. Mechanizmus účinku spočíva v tom, že blokuje sodíkové kanály na membránach hmyzu, v dôsledku toho je narušený prenos nervového impulzu a v konečnom dôsledku dochádza k paralýze a smrti.

Účinná látka tau-fluvalinate v prípravkoch **Mavrik** a **Evure** patrí do skupiny pyrethroidov. Pôsobí ako kontaktný a požerový jed. Mechanizmus účinku spočíva v tom, že zasahuje do nervového systému hmyzu, narúša funkciu neurónov v interakcii s biochémiou sodíka. Nemá systémový účinok, preto je potrebné, aby boli postrekom rovnomerne ošetrené všetky časti rastlín.

Platí zásada neošetrovať porasty vtedy, ak sa na nich zdržiavajú včely alebo sa porasty nachádzajú v letovej dráhe včiel, po ktorej práve včely lietajú. Vždy ošetrujte v čase, keď včely v porastoch a nad nimi, nie sú ! Za kvitnúcí porast navštevovaný včelami sa považuje porast, kde na 1 m² sa nachádzajú priemerne dve kvitnúce rastliny. Priemerný počet kvitnúcich rastlín vrátane kvitnúcich burín v porastoch sa zisťuje v pásoch širokých 1 m a dlhých 100 m, a to na plochách do 10 ha na piatich miestach a na plochách nad 10 ha na desiatich miestach. Ak sú podstatné rozdiely v kvitnutí niektorej časti porastu, posudzuje sa táto časť samostatne. Za kvitnúce stromy a kry sa považujú aj stromy a kry navštevované včelami pri výskyte medovice alebo mimokvetového nektáru.

V Topoľčanoch, 3.4.2023

Ing. Alena Škuciová
ÚKSÚP – OKOR Topoľčany